

DİKTATÖRLÜĞÜN YARGISI

16/09/2012 <http://www.radikal.com.tr/radikal2/diktatorlugun-yargisi-1100457/>

KEMAL ŞAHİN: Demokrat Yargı Genel Sekreteri, Yargıç, Kazan Adliyesi

Not: Bu makale PEDER BEY'İN YARGISI adlı kitap'ta da yer almıştır. (Tekin Yaynevi, Nisan 2016)

MİT krizinde cemaat ile yaşanan yargı sorununu ürkek ve çekingen bir uzlaşma tavrıyla çözmeye çalışan Başbakan'ın bugün BDP'lilere yargı üzerinden kükremesi, çelişkili bir ruh halini yansıtmıyor mu?

Başbakan Tayyip Erdoğan, PKK'lılarla merhabalaşan BDP milletvekilleri için “Biz yargıya zaten gerekeni söyledik, gereğini yapıyor, biz de parlamentoda yapacağız” diyor ve ekliyor: “Ya anayasaya uyacaksınız ya da meclisi terk edeceksiniz.” Daha ilk cümlesinde anayasanın yargıya talimat verilemeyeceğine dair 138. maddesini çiğneyip hemen arkasından BDP'lileri anayasayı çiğnemekten vazgeçmeye çağıran bu sözlerin, bir siyasal çelişki olduğunu düşünmek son derece yersiz. Evet, normal ve makul bir siyasal aklın “Bu nasıl bir akıl tutulması. Hem anayasayı gözümüze bakarak alenen çiğne hem de başkalarını anayasaya uymaya çağır” diyerek tepkisini göstereceği bu sözler gerçekte bir çelişki değil, “diktatörlüğün ruhu”nu açığa vuran beyanlardır. Başbakan Erdoğan bu siyasal ruh halini bu kez de BDP'liler nezdinde tüm açıklığı ile ortaya serdi. Yargıyı birazcık takip edenler daha başka örnekleri de hatırlayacaklardır. Başbakanın, yargının kendisi ve çevresi dışındaki herkese dokunduğu sıralar “yargı görevini yapıyor” derken, birdenbire MİT müsteşarının kapısının çalındığındaki yüz hali de bu çelişik ruh halinin bir parçası. MİT krizinde cemaat ile olan yargı sorununu ürkek ve çekingen bir uzlaşma tavrıyla çözmeye çalışırken bugün BDP'lilere yargı üzerinden kükremesi çelişkisi de bu ruh halinin bir yansıması. Özel Yetkili Mahkemeleri kaldırdığını iddia ederken dünyada istisna oluşturacak şekilde ÖYM'de yargılananları orada “rehin” bırakması da, bu ruh halinin bir göstergesi. Kısacası diktatörlükler normal akıl sahiplerini dumura uğratacak bir siyasal çelişkiler yumağı ile yol alırlar ve bugün iktidar, siyaset ve yargı alanlarında yaşadığımız gerçekliğin ruhu da tam da bu yoldan anlaşılabilir. Bence, Erdoğan'ın bu söylemi yapılan sığ ve sıradan analiz ve eleştirilerin ötesine taşınarak anlaşılmalı. Peki olan biteni nasıl algılamalıyız?

Meclisin devletleştirilmesi

Türkiye'de meclisin apolitik bir devlet birimine dönüştürülmesi ile yargının araçsallaştırılması arasında doğrudan bir tarihsel bağ var oldu. Yargı, meclisin politik sınırlarını toplumun çok çeşitli kesimlerinden koruyan bir araç olarak bir kenarda işini yapmaya çağılırken, aynı anda meclisin halkın geniş kesimlerine karşı örgütlenen bir devlet mercii haline geldiği görüldü. Bu

yolla sadece meclis kendi halkından uzaklaşan bir yapıya dönüşmez, aynı zamanda yargı da güç ve iktidarlar nezdinde işlevselleşir ve bir yargı olmaktan çıkar. Baskın Oran için bir not düşelim: Bu durum yargının ve yargıçların “devletçi” olmalarından kaynaklanmaz. Yargı ve yargıçların olmamasından, başka deyişle yargı işlevinin herhangi bir tarihsel anlamının olmadığı taşra sosyolojisinden kaynaklanır. Yargının “devletçi” olduğu saçma ezberinden artık kurtulalım. Çünkü yargıda devletçilik, politik olarak devleti tercih etmek anlamına gelir. Oysa, Türkiye’de yargı ve yargıçlar her türdeki güç ve iktidarlar karşısında tercihsizdirler. Yersiz ve yurtsuzdurlar. Onları herhangi bir siyasal tercihe yöneltecek ortamdan da yoksundurlar. Bu nedenle de yargıda tercih edilen devletçilik değildir. Türkiye’de olan şey, yargı ve yargıçların diktatörlükler karşısındaki sinik gelenekleridir, ki bu durum onların “devletçilik” geleneğine eklenmesini değil, bu geleneğin sıradan bir nesnesine indirgenmesini gerektirir. Neyse Baskın Oran’a bu kadar ders yeter (Bu arada birisi Oran’a Demokrat Yargıçlar Hareketi’nden Faruk Özsu’nun yazılarını okutsun da aynı şeyleri biraz daha zayıf biçimde yıllar sonra yazmak zorunda kalmasın lütfen). Biz işimize devam edelim. Türkiye’de yargı, güç ve iktidarların sınırlarını değil, toplumsal grupların temsil sınırlarını çizegelene bir araç olarak kullanılageldi. Böyle bir gelenekten ise ne doğru dürüst bir meclis tezahür eder, ne de akli başında bir yargı. Sadece Başbakan Erdoğan’ın da bütün açıklığı ile serdettiği gibi iktidara amade bir yargı var olageldi.

Bir örnek vererek bu geleneğin nasıl tezahür ettiğini daha bir anlayalım mı? II. Adülhamit’in iktidara gelişinden beş yıl sonra, yani tam muktedir olmanın akabinde, kendisine muhalif ve kendi iktidarı için tehlike olarak gördüğü Mithat Paşa ve arkadaşlarını amcası Sultan Abdülaziz’in ölümünden sorumlu tutarak Yıldız Sarayı’nda kurdurduğu “Çadır Mahkemesi”ne katlettirmesinden bu yana geçen 131 yıllık sürede hiçbir şeyin değişmediği, Erdoğan tarafından ifade ediliyor aslında. Bir başka deyişle, yargıya dönük bir mücadele içerisinde kurulan, politik iktidarının pekişmesinde yargısal mağduriyetin esaslı bir rolü bulunan ve yargıyı tüm toplumun yargısı yapma vaadiyle 12 Eylül 2010 Referandumu’nda halkın rızasını alan siyasal iktidarın da 131 yıllık geleneğin taşıyıcısı olduğu, itiraf ediliyor. 131 yıldan bu yana yargı iktidarına sahip olanların korkunç bir istikrar ve düzenlilikle, kendilerinden olmayan tüm muhalif kesimlere yargıyı sopa olarak kullanarak ödettikleri bir fatura var: “Zindanlar, hapisaneler ve darağaçları faturası.” Anlaşılan demokrasiyi sadece beş yılda bir seçime gitmek ve çoğunluğu kazananın kayıtsız-şartsız egemenliği olarak algılayan siyasal iktidar da bu faturanın bizzat düzenleyicisi olma arzusunda. Erdoğan’ın bugünkü çağrısı, işte tam da bu diktatörlükler geleneğinin bir tezahürüdür. Başka bir şey değil.

Kaptanın gemisi

Bu arada diktatörlük ruhunun bütün farklı tezahür biçimleriyle beraber ortaya saçıldığı bugünlerde kaptanın gemisine binmek için çırpınanlar da artıyor. “Firavuna karşı adalet” iddiasıyla yola çıkan Numan Kurtulmuş, “insancıl ve demokrat bir yargının inşası ve yargıya adalet”

şiarıyla beraber yola çıktığımız ama artık gelineen noktada geçmiş dostluğundan bile utanç duyduğum Osman Can vb. gibi isimler, diktatörlüğe açılan kapıdan içeriye doluşmak için sıra bekliyor. Osman Can yeni yargının diktatöryal kuruluşunun en sıkı savunucularından birisiydi. Her şey yerli yerine oturuyor. Bu “yeni yargı”nın ve bu “yeni HSYK”nın da tek sesli savunucusu olan Osman Can’ın ta kendisi idi.

Ne yapılmalı?

Gelineen noktada, yargının ne yapacağını beklemekle vakit harcanmaksızın yapılması gereken bir şey var. Eşbaşkanımız Orhan Gazi Ertekin’in söylemiyle kurgulandığından bu yana, her daim “iktidar”ların emirleriyle iş yapan, “iktidar”ların politik gözlemlerini takip eden ve o politik gözlemler çerçevesinde işlevselleşen bir araç olan ve halen de bu özelliğini koruyan yargıyı, politik mücadelenin konusu olarak ele almaya devam etmek. Yönünü güç ve iktidara dönerek toplumsal grupların sınırlarını belirleyen ve halka karşı olan “Devlet Adalet Müdürlüğü” olarak tarif edebileceğimiz bu aygıtı, sınırları toplumsal gruplar tarafından belirlenen ve toplumsallaştırılan bir yargı haline dönüştürmenin başka yolu yok.